

Centrul Independent de Jurnalism

Monitorizarea mass-media în perioada postelectorală

Raport nr. 5
05 martie – 04 aprilie 2005

Proiect realizat cu suportul financiar al Ambasadei SUA, al Ambasadei Britanice, al Fundației Eurasia, din mijloacele acordate de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA/ASDI).

Opiniile exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

British Embassy
Chișinău

Monitorizarea mass-media în perioada postelectorală

Raportul nr 5, 05 martie - 05 aprilie 2005

Proiectul are drept scop informarea opiniei publice referitor la comportamentul presei în perioada postelectorală și sesizarea comunității internaționale asupra cazurilor de abuz împotriva libertății presei.

Proiectul este realizat, în cadrul “Coaliției 2005”, de către Centrul Independent de Jurnalism, Centrul de Analiză și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice CIVIS, Asociația Presei Independente și organizația internațională Campania Globală pentru Libertatea de Expresie “Articolul 19”.

Concluzii generale

Presa electronică

În perioada postelectorală nu se atestă schimbări majore în politica editorială a posturilor publice naționale *Moldova 1* și *Radio Moldova*, ele continuând să favorizeze PCRM, atât în buletinele de știri, cât și în programele de opinii. În timp ce frecvența difuzării știrilor cu conținut pozitiv în favoarea PCRM s-a diminuat, frecvența difuzării știrilor cu conținut negativ vizând BMD se menține la nivelul din campania electorală, această formațiune devenind ținta unei campanii de discreditare, atribuindu-i-se intenții de destabilizare, cu ajutorul Rusiei, a situației politice din RM.

Știrile și emisiunile postului privat *NIT* cu acoperire națională denotă aceeași tendință de reflectare a politicii PCRM doar în context pozitiv. Celelate posturi TV, care au sprijinit în campania electorală PCRM-ul, reflectă evenimentele într-un mod mai echilibrat. Majoritatea știrilor critice la adresa PCRM sînt difuzate de *Euro TV*, posturile de radio *Antena C* și *Vocea Basarabiei*, însă frecvența acestora s-a diminuat comparativ cu perioada de pînă la 6 martie.

Programele de opinii de la *Moldova 1*, *NIT*, *Pervii kanal* au defavorizat preponderent BMD-ul. *Vocea Basarabiei* a difuzat opinii critice la adresa mai multor partide, PCRM fiind ținta predilectă a invitațiilor acestui post de radio. De remarcat, programele de dezbateri politice, organizate de *PRO TV*, *Euro TV* și *Antena C*, în cadrul cărora au fost exprimate diverse puncte de vedere.

Posturile TV care au favorizat partidul de guvernămînt au preferat să se informeze de la președinție, miniștri și alte oficialități guvernamentale. Sursa cea mai frecventă a posturilor de radio a fost mass-media.

Presa scrisă

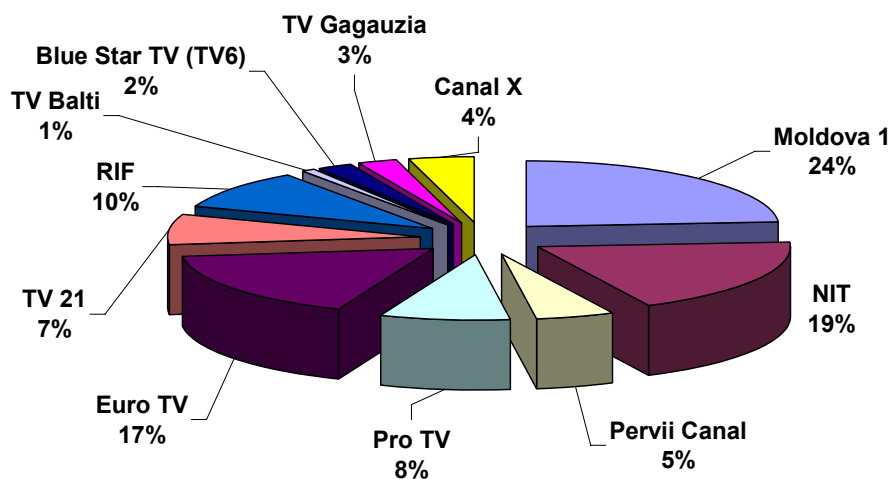
Ziarele publice, care au susținut masiv în alegeri partidul de guvernămînt, au prezentat victoria Partidului Comuniștilor pe un ton triumfător și au persiflat, în principal, Blocul Electoral „Moldova Democrată”. Pe de altă parte, ziarele private care au criticat PCRM în timpul campaniei electorale, au pus accentul pe obținerea de către Partidul Comuniștilor a unui rezultat mai prost în comparație cu alegerile parlamentare din anul 2001 și au comentat pe larg probabilitatea desfășurării unor alegeri anticipate.

Rezultatele monitorizării

TV

Ca și până la 6 martie, ziua alegerilor parlamentare, cele mai multe știri cu caracter politic au fost difuzate de *Moldova 1*, *NIT*, *Euro TV Chișinău*. Ponderea unor posturi în difuzarea știrilor cu caracter politic e în scădere, în special a *NIT-ului*. Pe de altă parte, *Pro TV*, care își declarase neparticiparea la campania electorală, se manifestă activ în reflectarea evenimentelor politice de după alegeri.

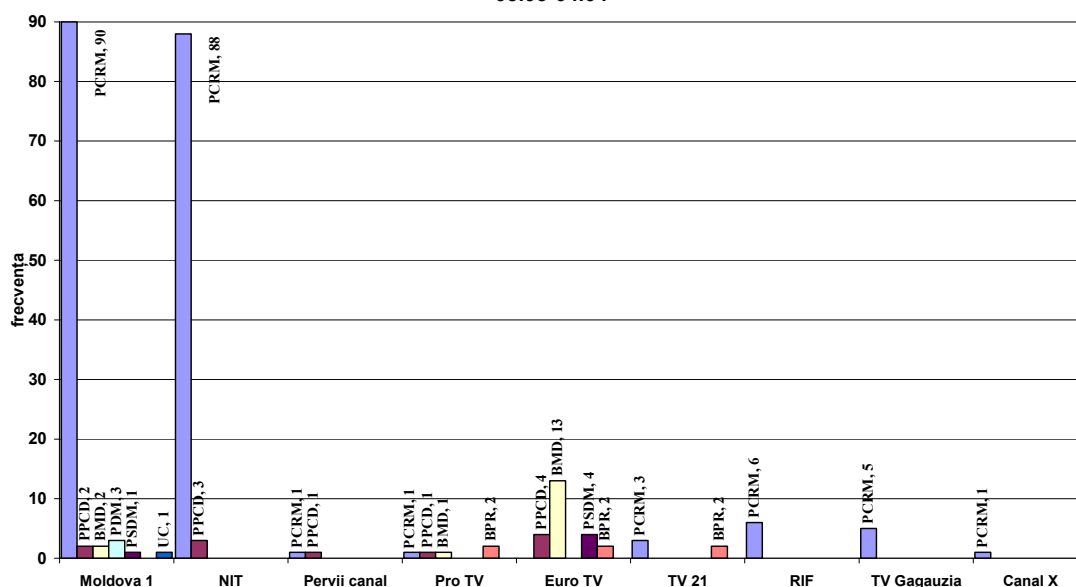
Diagrama 1. Difuzarea știrilor cu caracter politic - frecvența
(% din numărul total de știri difuzate de către posturile supuse monitorizării)

Știri favorabile partidelor politice

Postul public *Moldova 1* și, într-o măsură mai mică, postul privat *NIT* continuă să favorizeze în mod evident partidul de guvernământ. Totuși, frecvența știrilor pozitive vizând PCRM e în scădere: de la 3-4 știri, în medie, pe zi, în perioada 25.02-04.03, la media de 2-3 știri pe zi, în perioada de după 6 martie, în cazul *Moldova 1*; și de la 6-7 știri pe zi, în perioada 25.02-04.03, până la 2-3 știri pe zi, în cazul *NIT*. În cazul celorlalte posturi, se atestă o reflectare mai echilibrată a partidelor politice, cu o ușoară favorizare a BMD la *Euro TV*, și a PCRM – la *RIF* și postul public regional *TV Găgăuzia*. (diagrama 2)

Diagrama 2. Partide prezentate în context pozitiv la știrile TV
05.03-04.04

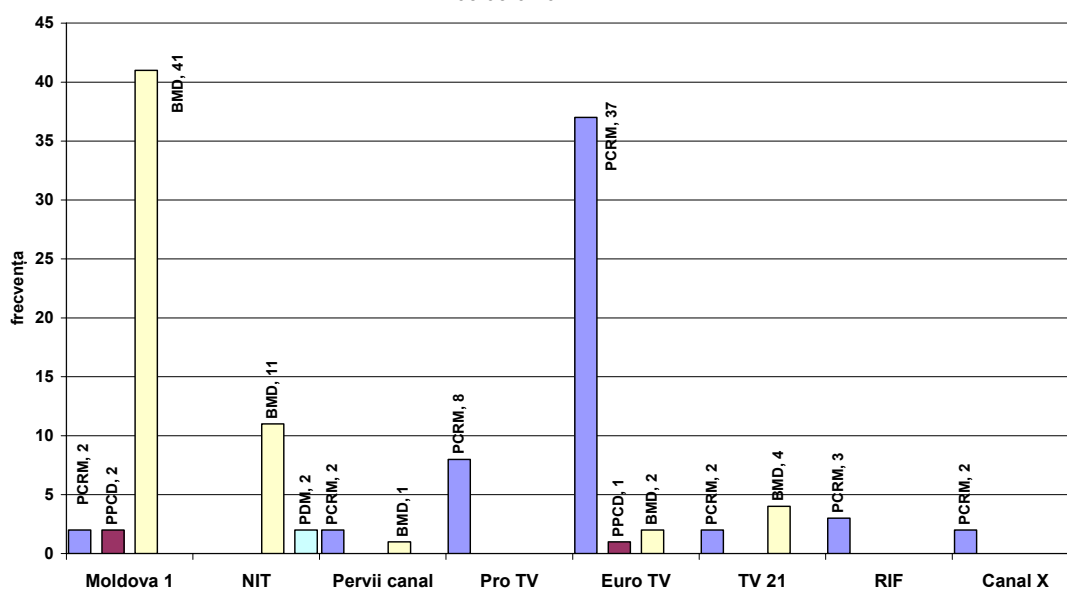

Știri defavorabile partidelor politice

În timp ce frecvența știrilor negative vizând BMD se menține la același nivel la postul public *Moldova 1* (în medie, 1-2 știri pe zi, în perioada preelectorală, 1-2 știri pe zi, în perioada postelectorală), la *NIT* se atestă o reducere a numărului acestora de la media de 2-3 știri pe zi, la media de 2 știri pe săptămână. (diagrama 3)

La *Euro TV Chișinău* numărul știrilor zilnice cu conținut sau context negativ vizând PCRM s-a redus de la 4 știri pe zi, în perioada 25.02-04.03, până la media de o știre pe zi, în perioada de după 6 martie 2005.

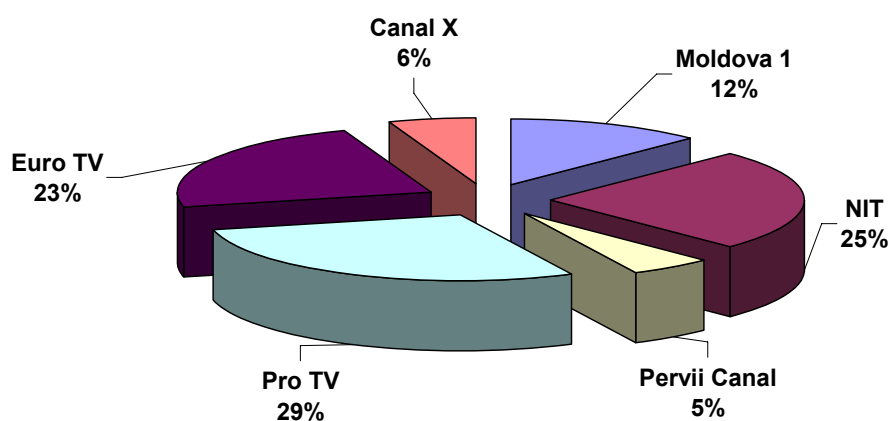
Diagrama 3. Partide prezentate în context negativ la știrile TV
05.03-04.04

Opinii

PRO TV, NIT și Euro TV Chișinău sunt posturile care rezervă cel mai mult timp pentru emisiunile de opinii pe teme politice. Ca și în perioada preelectorală, dezbaterile politice nu prezintă o prioritate pentru televiziunea publică cu acoperire națională Moldova 1. (diagrama 4)

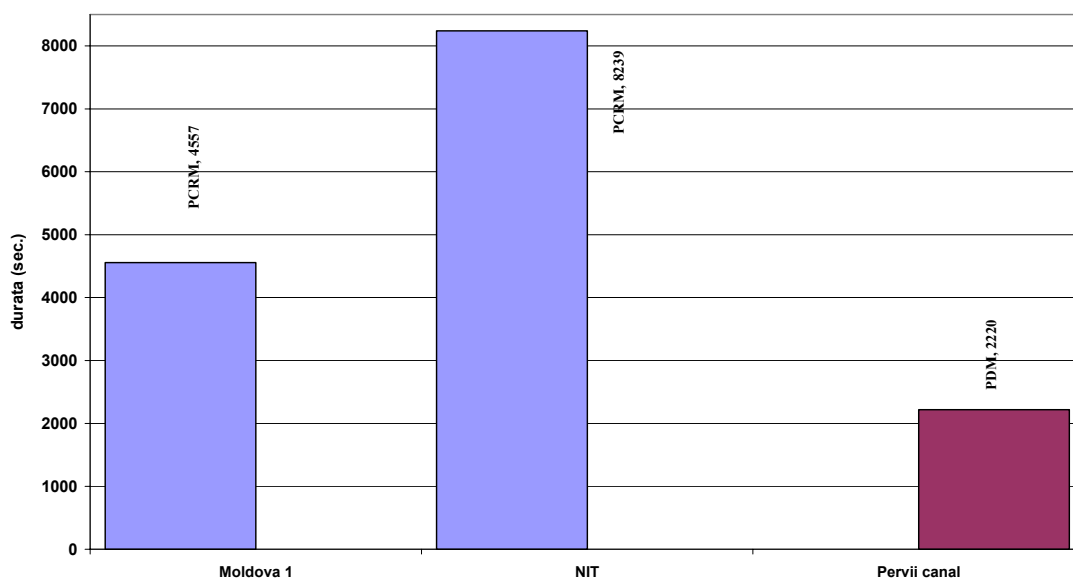
Diagrama 4. Difuzarea emisiunilor de opinie cu caracter politic-durata (% din durata totală a emisiunilor difuzate de posturile supuse monitorizării)

Emisiuni de opinii în favoarea partidelor politice

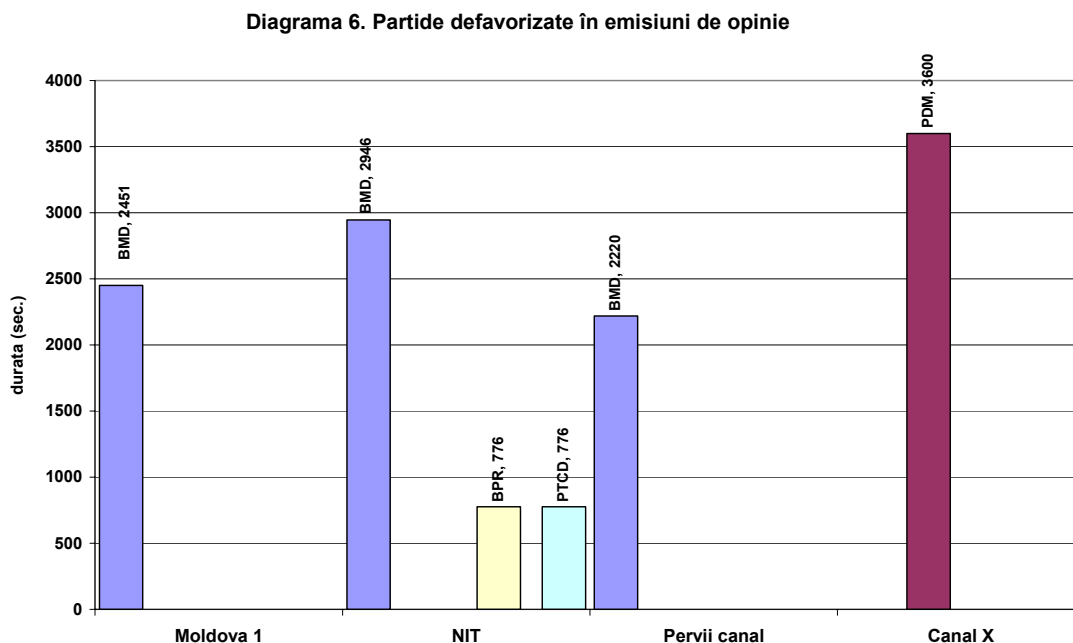
Partidul de guvernământ este favoritul nr. 1 în emisiunile postului public național Moldova 1 și ale postului privat NIT. (diagrama 5)

Diagrama 5. Partide favorizate în emisiuni de opinie

Emisiuni de opinii în defavoarea partidelor politice

În majoritatea emisiunilor de opinii de la postul public *Moldova 1*, *NIT* și *Pervii kanal*, a fost supus criticii Blocul Moldova Democrată, iar în cele de la *Canal X* - Partidul Democrat. (diagrama 6) În cadrul dezbaterilor de la *PRO TV* și *Euro TV Chișinău* s-au exprimat diverse puncte de vedere.

Sursele utilizate în știrile cu caracter electoral

Doar în buletinele difuzate de *PRO TV* și, într-o măsură mai mică, *Canal X*, numărul știrilor bazate pe 2 și mai multe surse este preponderent. Posturile publice *Moldova 1*, *TV Bălți* și *TV Găgăuzia* se informează, de cele mai multe ori, dintr-o singură sursă. (Tabelul 1.)

Tabelul 1. Ponderea surselor în cadrul buletinelor de știri (frecvența - %)

	1sursă	2 și mai multe surse
Moldova 1	65	35
NIT	59	41
Pervii canal	64	36
Pro TV	38	62
Euro TV	52	48
TVC 21	61	39
RIF	54	46
TV Balti	100	0
Blue Star – TV6	77	23
TV Gagauzia	75	25
Canal X	48	52

Cele mai mai frecvente referințe la partidele politice ca surse de știri se atestă la *PRO TV*, *TVC21* și *Pervii kanal*. Nu s-au informat nemijlocit de la partide în știrile lor posturile publice *TV Bălți* și *TV Găgăuzia*, precum și postul privat *TV6*. (tabelul 2)

Cele mai utilizate surse în știrile cu caracter electoral difuzate de postul public *Moldova 1* au fost președintele, miniștrii și oficialitățile guvernamentale. Aceeași situație e și în cazul posturilor *NIT* și *RIF*. Postul public local *TV Bălți* și postul public regional *TV Găgăuzia* se remarcă prin referințe, în știrile cu caracter politic, la administrația publică locală.

De cele mai multe ori au apelat la informația experților *PRO TV* și *TVC 21*, iar la reprezentanții societății civile și la cetățenii simpli – *Euro TV Chișinău*. O sursă destul de frecventă a fost și mass-media. (tabelul 2)

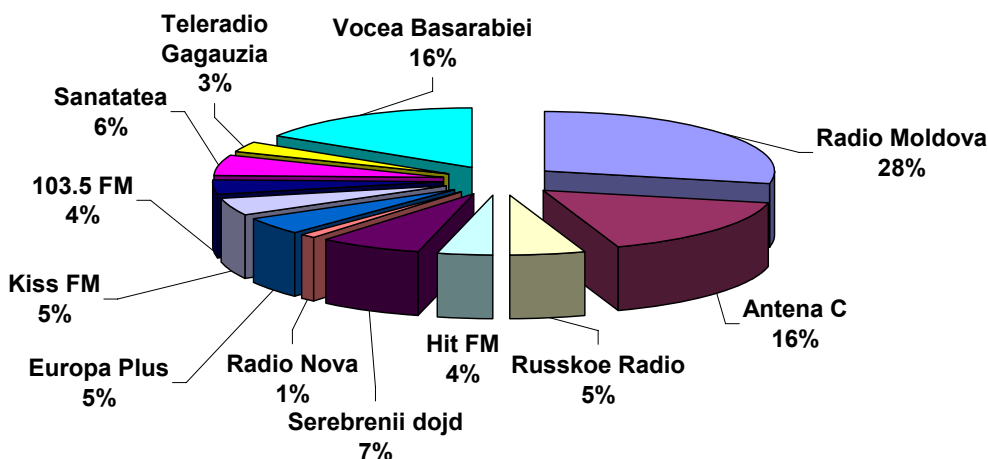
Tabelul 2. Ponderea diverselor tipuri de surse în știrile cu caracter politic (%)

	Partide	Președinte, miniștri, oficialități din guvern	Admin. publică locală	Societatea civilă	Experți	Cetățeni	Mass-media
Moldova 1	16,7	27,0	1,5	3,3	3,1	13,7	8,1
NIT	17,2	27,5	1,8	2,0	0,2	11,9	9,0
Pervii canal	20,6	17,4		3,2	3,9	12,3	3,9
Pro TV	35,1	15,3	0,7	3,1	6,4	9,0	8,3
Euro TV	17,7	6,6	10,1	12,2	3,7	15,8	8,9
TVC 21	23,9	18,1	1,3	7,1	6,7	4,6	
RIF	14,0	28,9	1,5	6,5	3,9	9,8	
TV Balti		22,2	55,6				
Blue Star – TV6		26,1		6,5			19,6
TV Gagauzia		11,3	50,0		2,5		26,3
Canal X	12,2	14,1	0,6	7,1	0,6	9,0	37,2

Radio

În topul difuzorilor de știri cu caracter politic se află postul de radio public cu acoperire națională *Radio Moldova*, postul public municipal *Antena C* și postul privat *Vocea Basarabiei*. (diagrama 1.)

Diagrama 1. Difuzarea știrilor cu caracter politic - frecvența (% din numărul total de știri difuzate de către posturile supuse monitorizării)

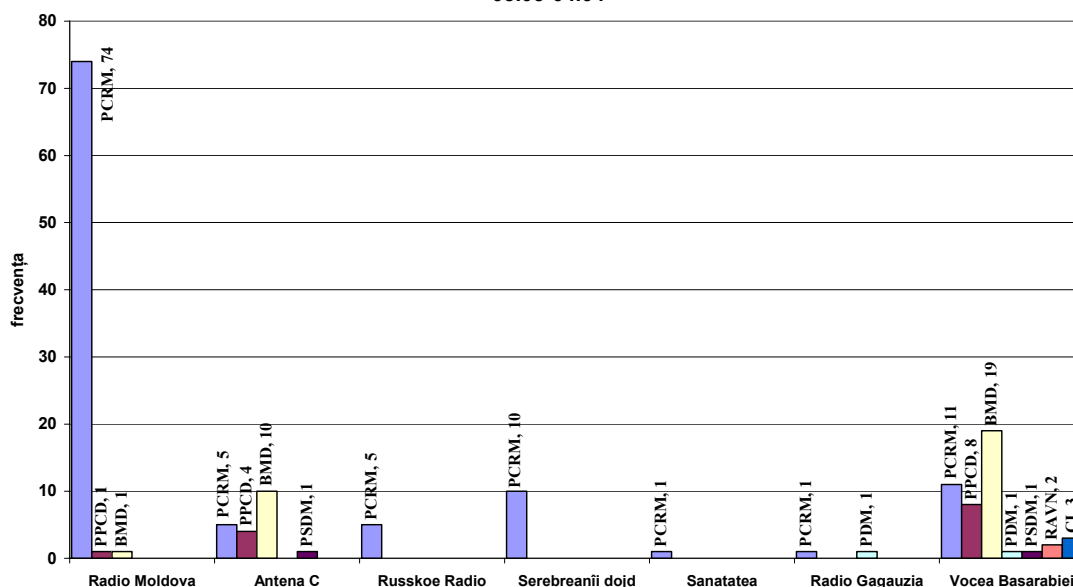

Partidele politice favorizate în știrile radio

Partidul de guvernământ este favorizat în continuare la postul public național *Radio Moldova*, dar frecvența difuzării știrilor pozitive despre PCRM e în scădere de la 3-4 știri, în medie, pe zi, în perioada 25.02-4.03, la cifra medie de 2 știri zilnice în perioada de după 6 martie 2005. (diagrama 2)

Postul public municipal *Antena C* și postul privat *Vocea Basarabiei* adoptă o politică editorială mai echilibrată, comparativ cu celelate posturi monitorizate. Frecvența difuzării știrilor pozitive vizând BMD s-a redus la *Antena C* de la 3-4 știri, în medie, pe zi la media de 2 știri pe săptămână, comparativ cu ultima săptămână a campaniei electorale. Posturile *Radio Nova* și *Kiss FM* nu au favorizat nici un partid politic.

Diagrama 2. Partide politice favorizate în știrile radio 05.03-04.04

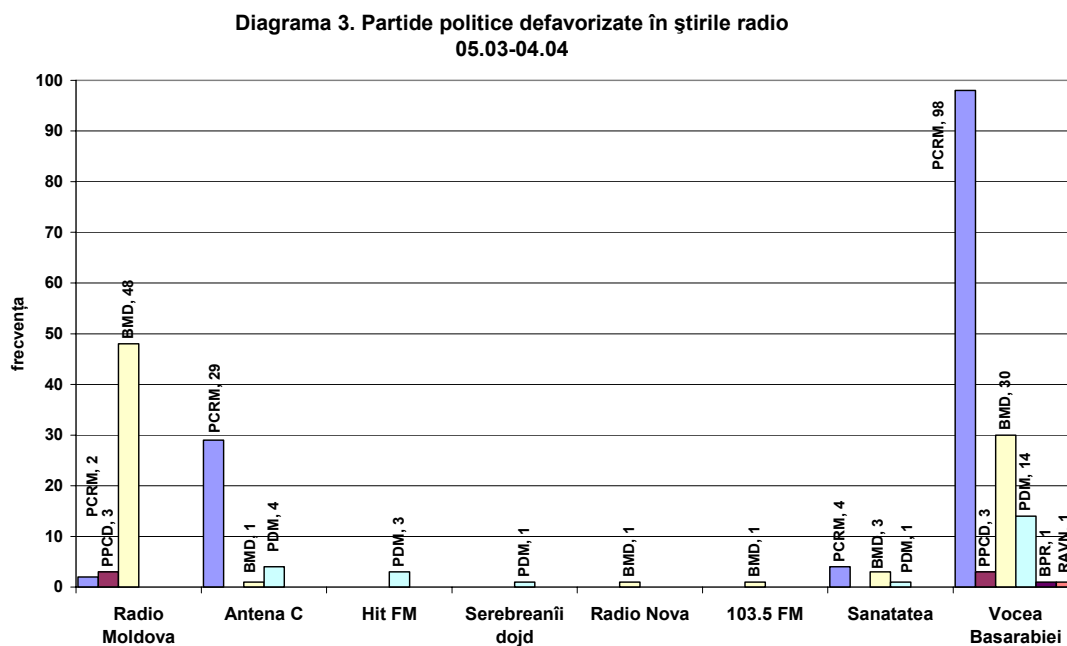

Partidele politice defavorizate în știrile radio

Radio Moldova a continuat să defavorizeze BMD, frecvența defuzării știrilor negative vizând această formațiune politică reducându-se pînă la 1-2 știri, în medie, pe zi, comparativ cu media de 2-3 știri pe zi, în ultima săptămînă a campaniei electorale. (diagrama 3)

PCRM a fost vizat în majoritatea știrilor cu conținut și/sau context negativ difuzate de Antena C și Vocea Basarabiei. Frecvența acestora s-a redus de la media de 6-7 știri pe zi pînă la cifra medie de 1 o știre pe zi, în cazul Antenei C, și de la 10 știri pe zi la 2-3 știri pe zi, în cazul Vocii Basarabiei, care a difuzat, în perioada postelectorală și cîte 1 știre negativă pe zi vizând BMD, comparativ cu 2-3 știri negative pe zi, în ultima săptămînă a campaniei electorale.

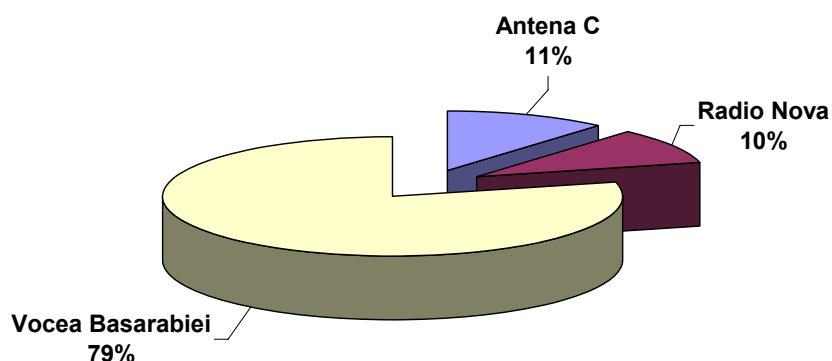
Celelate posturi au difuzat un număr nesemnificativ de știri cu conținut negativ. (diagrama 3)

Opinii

Dezbateri politice au difuzat doar trei posturi de radio, exclusiv postul public național Radio Moldova.

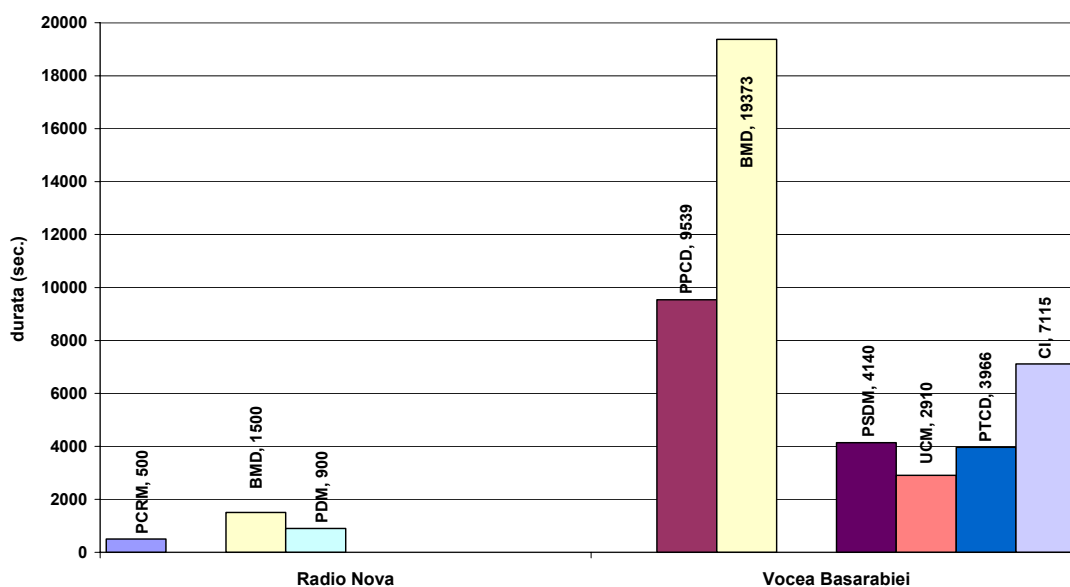
Diagrama 4. Difuzarea emisiunilor de opinie cu caracter politic- durata (% din durata totală a emisiunilor difuzate de posturile supuse monitorizării)

Partidele politice favorizate în emisiunile radio

Dezbaterile politice organizate de *Vocea Basarabiei* au favorizat de cele mai multe ori BMD.

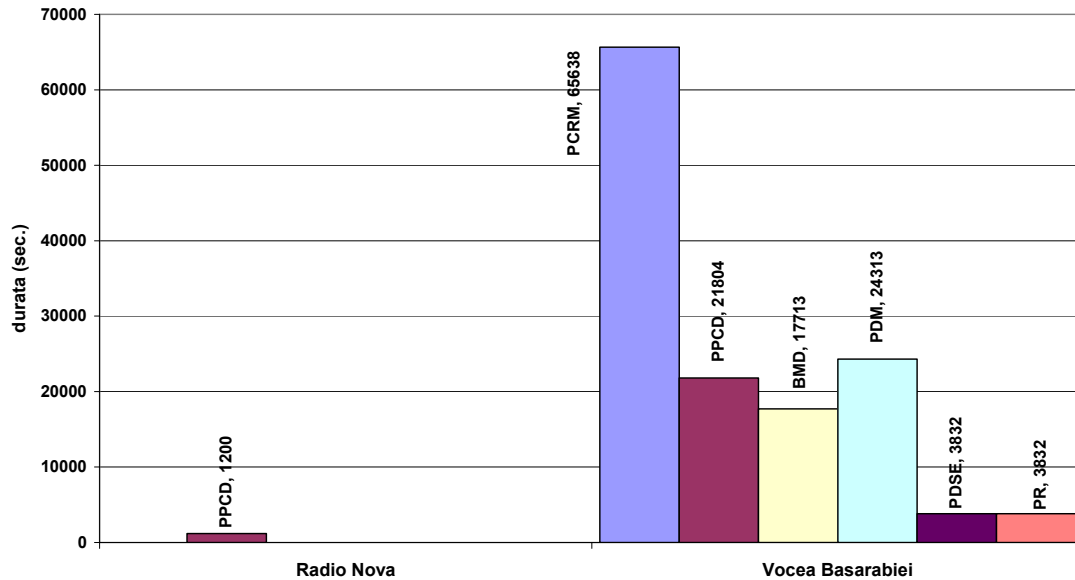
Diagrama 5. Partide favorizate în emisiuni de opinie

Partidele politice defavorizate în știrile radio

În emisiunile difuzate de *Vocea Basarabiei* a fost defavorizat în primul rând PCRM, apoi Partidul Democrat, PPCD, BMD ș.a. (diagrama 6.1)

Diagrama 6. Partide defavorizate în emisiuni de opinie

Sursele utilizate

Postul de radio *Sănătatea* este postul care difuzează știri bazate preponderent pe două surse. Se remarcă *Radio Moldova*, cu 53 la sută din știri politice bazate pe o singură sursă. (Tabelul 1.)

Tabelul 1. Ponderea surselor în cadrul buletinelor de știri (frecvența - %)

	1 sursă	2 și mai multe surse
Radio Moldova	53	47
Antena C	59	41
Russkoe Radio	100	
Hit FM	100	
Serebrenii dojd	58	42
Radio Nova	97	3
Europa Plus	88	12
Kiss FM	88	13
Blue Star radio (103.5 FM)	63	37
Sanatatea	37	63
Teleradio Gagauzia	61	39
Vocea Basarabiei	75	25

Cele mai frecvente surse folosite de majoritatea posturilor de radio supuse monitorizării au fost mass-media, președintele, miniștrii și oficialități din guvern, urmate de partidele politice. (tabelul 2)

Tabelul 2. Ponderea diverselor tipuri de surse în știrile cu caracter politic (%)

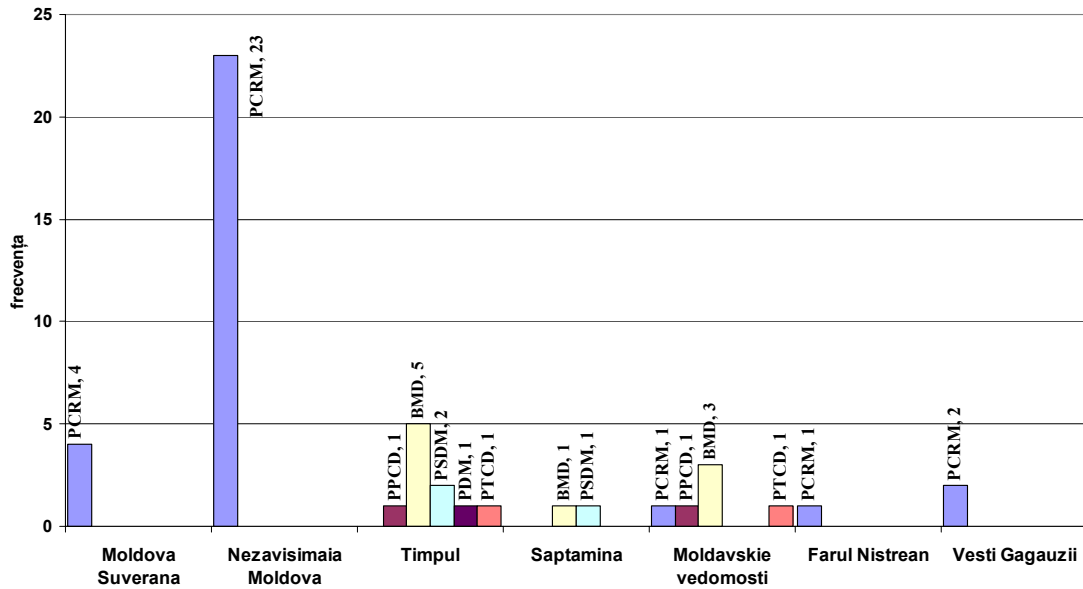
	Partide	Președinte, miniștri, oficialități din guvern	Administrația publică locală	Societatea civilă	Experți	Mass-media
Radio Moldova	10,2	26,7	1,3	0,8	5,4	27,6
Antena C	19,8	0,8	0,5	4,0	6,5	40,5
Russkoe Radio	15,6	6,6				48,4
Hit FM						95,7
Serebrenii dojd	15,7	30,2	1,3	2,5	1,9	23,9
Radio Nova	33,3			11,1	22,2	33,3
Europa Plus		68,4	6,8		1,5	
Kiss FM	30,9	27,2				4,9
Blue Star radio (103.5 FM)	17,6	18,2			0,6	52,8
Sanatatea	27,9	23,6	1,4	3,1	3,1	38,0
Teleradio Gagauzia		26,2	35,7	2,4	4,8	25,4
Vocea Basarabiei	24,6	7,7	1,2	2,1	3,5	40,5

Presa scrisă

Cel mai mediatizat partid în perioada 5 martie – 4 aprilie 2005 în presa scrisă monitorizată a fost partidul de guvernământ. Astfel, acesta a beneficiat de cel mai mare număr de știri cu caracter politic care au prezentat PCRM în context pozitiv (circa 65% din totalul spațiului afectat publicării știrilor politice sau 31 din totalul de 48 de știri publicate în presa monitorizată, favorabile tuturor concurenților electorali). În „topul” partidelor politice prezentate în context pozitiv de presa monitorizată, pe locul doi, la o distanță mare de PCRM, se află BMD cu 9 știri (cca 19% din numărul total).

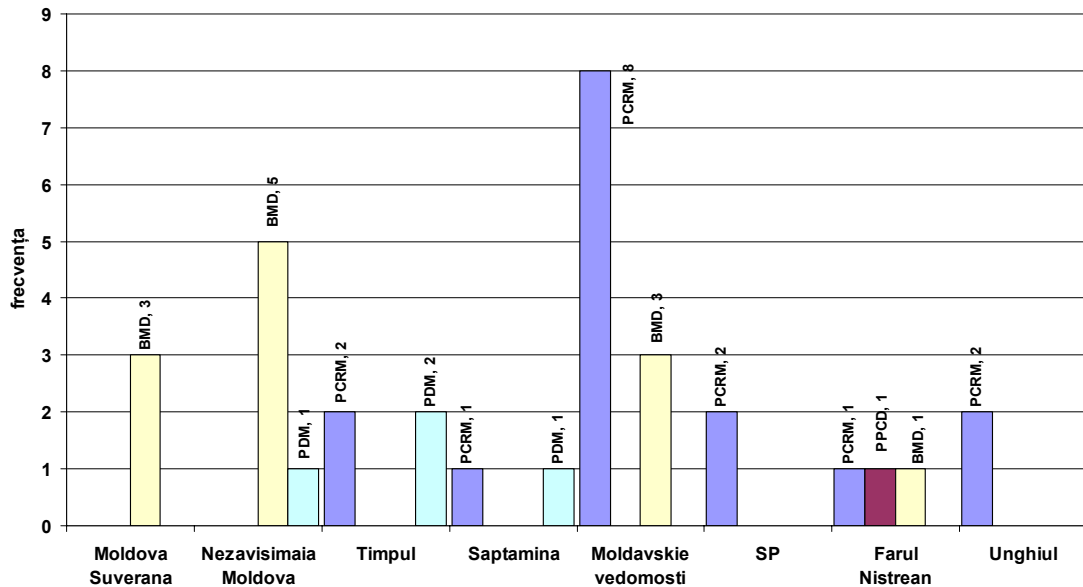
Ziarele publice „Moldova Suverană”, „Nezavisimaia Moldova”, „Vesti Gagauzii” (Comrat) și „Farul Nistrean” (Rezina) au prezentat în context pozitiv doar partidul de guvernământ, iar ziarele private „Timpul” și „Săptămîna” – alți concurenți electorali decât PCRM.

Diagrama 1. Partide favorizate în știri
05.03-04.04

PCR este partidul politic despre care s-au scris și cele mai multe știri în context negativ – 16 din totalul de 33 de știri cu conținut/în context negativ (sau 49%) în perioada 5 martie – 4 aprilie 2005. Urmează Blocul Electoral „Moldova Democrată” – 12 știri (36%) și Partidul Democrat – 4 știri în context negativ (12% din numărul total).

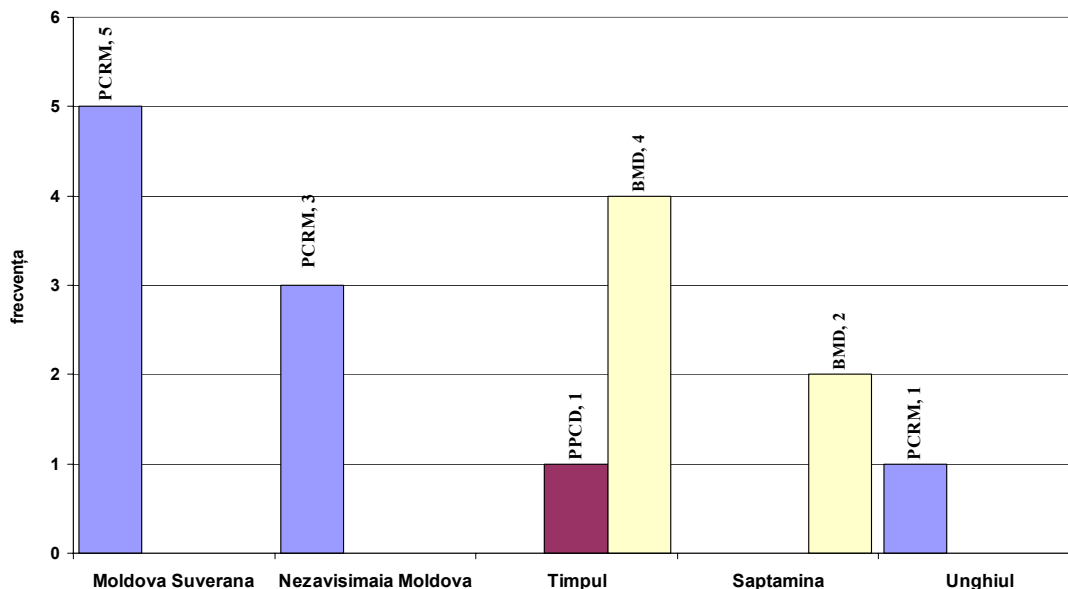
Diagrama 2. Partide defavorizate în știri
05.03-04.04

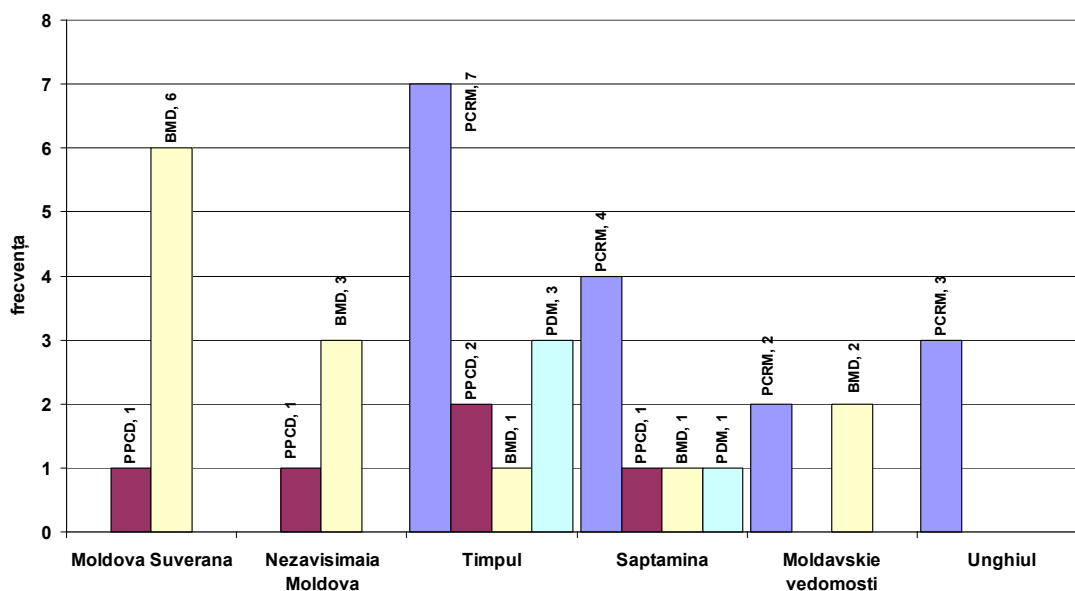
Articolele de opinie, inclusiv editoriale, publicate de presa monitorizată în această perioadă, prezintă aproximativ aceeași situație ca și știrile, cel mai mediatizat partid politic fiind PCR (atât în context pozitiv, cât și în context negativ). Ziarele publice

„Moldova Suverană” și „Nezavisimaia Moldova” au favorizat în articolele de opinie exclusiv partidul de guvernământ și au defavorizat, în principal, Blocul Electoral „Moldova Democrată”, celelalte ziare au publicat articole de opinie care au prezentat în context negativ majoritatea partidelor politice (în afară de PCRM și BMD, aceste articole au vizat Partidul Popular Creștin-Democrat și Partidul Democrat din Moldova).

**Diagrama 3. Partide favorizate în articole de opinie
05.03-04.04**

**Diagrama 4. Partide defavorizate în articole de opinie
05.03-04.04**

ANEXE:

1. Metodologia
2. Perioada de monitorizare
3. Orarul monitorizării
4. Criteriile de selectare a instituțiilor de presă
5. Mass-media monitorizate

1. Metodologia

Ce monitorizăm?

- Știrile
- Publicitatea (timpii de antenă)
- Timpul de vorbire directă
- Opiniile
- Programele electorale speciale (dezbateri etc.)
- Vox populi
- Materiale de instruire a alegătorilor

Fiecare dintre materialele cu caracter politic este supus unei evaluări de conținut și de context, pentru a determina dacă sunt favorabile sau defavorabile unui sau altui partid sau formațiuni politice. Faptul că conținutul și/sau contextul știrii este pozitiv sau negativ nu indică neapărat tendențiozitatea sau partizanatul postului care difuzează știrea. E posibil ca știrea să favorizeze sau să defavorizeze unul dintre candidați și, cu toate acestea, să fie echidistantă și corectă din punct de vedere profesional. Numai dacă va exista tendința, pe o anumită perioadă de timp, ca unul dintre concurenți să fie favorizat sau defavorizat, atunci vom considera că e vorba despre un dezechilibru.

Fiecare material monitorizat este codificat în funcție de tematică și sunt indentificate, codificate și contabilizate sursele acestuia. Preferința pentru anumite surse, pe parcursul unei perioade de timp, de asemenea poate indica un dezechilibru de reflectare în favoarea unui sau altui candidat.

2. Perioada de monitorizare - 6 ianuarie - 6 mai 2005 – cuprinde campania electorală parlamentară, perioada postelectorală, precum și reflectarea campaniei de alegere a noului președinte de către parlament.

3. Orarul monitorizării

TV

Luni-vineri

06:30 – 09:00 și 17:00 – 22:30

Sâmbătă-duminică

06:30 – 22:30

Radio

Luni-duminică

06:00 – 24:00

4. Criteriile de selectare a instituțiilor de presă supuse monitorizării:

- tirajul/ audiența/ impactul
- forma de proprietate (de stat și private)
- limba (română și rusă)
- aria de acoperire (națională, locală)

5. Mass-media monitorizate:

Presa scrisă

Moldova Suverană, Nezasisimaia Moldova, Timpul de dimineață, Săptămîna, Komsomolskaia Pravda v Moldove, Moldavskie Vedomosti, SP (Bălți), Vesti Gagauzii (Comrat), Unghiul (Ungheni), Farul Nistrean (Rezina)

TV

Moldova 1, NIT, Pervii canal v Moldove, PRO TV, Euro TV Chișinău, TVC 21, RIF TV, TV Bălți, Blue Star (Bălți), TV Găgăuzia, Canal X (Briceni), Cvant TV (Cahul)

Radio

Serebreanîi dojd, Radio Moldova, Antena C, Russkoe Radio, Hit FM, Sănătatea (Edineț), Radio Nova, Europa Plus, Kiss FM, 103.5 (Bălți), Vocea Basarabiei, Radio Găgăuzia